

Ustanovení [§ 48 odst. 2 zákona č. 54/1956 Sb.](#), v platném znění, stanoví, že zaměstnanec nebo příjemce peněžitě dávky, který zavinil, že dávka byla vyplacena neprávem, je povinen přeplatek vrátit; to platí zejména, jestliže dávku vylákal, zamlčel některou rozhodnou skutečnost, nebo nesplnil jinou závažnou povinnost uloženou mu tímto zákonem nebo prováděcími předpisy. Povinnost zaměstnance k náhradě škody, která jeho zaměstnavateli vznikla jednáním zaměstnance podle věty první, se řídí ustanoveními občanského zákoníku. Bylo-li v dávkovém řízení vydáno vykonatelné rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek, lze jej vymáhat jako pojistné, a to nejpozději do 10 let ode dne právní moci takového rozhodnutí. Takový přeplatek může být také srážen z dávek nebo ze mzdy, které se vyplácejí osobě povinné k náhradě; přitom platí obdobné předpisy o částkách, které nelze zabavit při exekuci na plat.

Z odůvodnění.

Rozhodnutím Okresní správy sociálního zabezpečení Plzeň-sever ze dne 4.10.1997 čj. 3515-94/100/OSVČ/97 byla navrhovatelce ve smyslu ustanovení [§ 48 odst. 2 zákona č. 54/1956 Sb.](#), v platném znění, uložena povinnost vrátit přeplatek na dávkách nemocenského pojištění ve výši 28 171 Kč.

Proti tomuto rozhodnutí se navrhovatelka odvolala k České správě sociálního zabezpečení, pracoviště Plzeň (dále jen odpůrce), s tím, že toto rozhodnutí je v rozporu s ustanovením [§ 6 odst. 4 písm. 1 zákona č. 582/1991 Sb.](#), v platném znění, když jí byla uložena povinnost vrátit dávky. V odvolání dále uvedla, že jí Okresní správa sociálního zabezpečení Plzeň-sever neposkytla odbornou pomoc, když jí neinformovala o náležitosti dávek nemocenského pojištění z titulu zachování ochranné lhůty při skončení zaměstnaneckého poměru. V případě podání informace by přeplatek nečinil takovou částku. Kromě toho došlo k porušení ustanovení [§ 32 odst. 1](#) a [2 citovaného zákona](#), neboť tato správa jí nesprávně zadržovala výplatu dávek nemocenského pojištění.

Rozhodnutím odpůrce ze dne 3.12.1997 čj. 39/758/97 bylo odvolání navrhovatelky zamítnuto a napadené rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Plzeň-sever potvrzeno. V odůvodnění svého rozhodnutí odpůrce konstatoval, že při rozhodování vycházel ze závěru, že navrhovatelka uvedla okresní správu sociálního zabezpečení v omyl tím, že do přihlášky k nemocenskému pojištění osoby samostatně výdělečně činné uvedla nepravdivé údaje o svém podnikání.

Proti rozhodnutí odpůrce ze dne 3.12.1997 čj. 39/758/97 podala navrhovatelka ke Krajskému soudu v Plzni opravný prostředek, kterým se domáhala soudního přezkoumání věci. V podání namítla, že svou podnikatelskou činnost zahájila způsobem, který popsala v řízení, které bylo ukončeno rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 30.4.1997. Dále pak uvedla skutečnosti, které byly i součástí odvolání k odpůrci. Z uvedených důvodů žádala o zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci odpůrci k dalšímu řízení.

Odpůrce ve svém vyjádření považoval své rozhodnutí za zákonné. Dále konstatoval, že okresní správa sociálního zabezpečení nemusela navrhovatelku poučovat o možnosti získat dávky nemocenského pojištění z titulu ochranné lhůty u posledního zaměstnavatele, neboť při podání přihlášky k sociálnímu zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné nebyly pochybnosti o tom, že bude nemocensky pojištěna. Výhrady vznikly až později, a to v měsíci dubnu 1994, kdy již ochranná lhůta zanikla. V této souvislosti odpůrce poukázal na výsledek řízení o tom, zda navrhovatelka jako osoba samostatně výdělečně činná byla či nebyla účastna nemocenského pojištění, jež bylo přezkoumáno Krajským soudem v Plzni. Výsledkem předmětného řízení bylo uložení povinnosti navrhovatelce vrátit vyplacené dávky nemocenského pojištění. S ohledem na uvedené skutečnosti odpůrce žádal o potvrzení napadeného rozhodnutí.

Krajský soud v Plzni po přezkoumání opravného prostředku navrhovatelky v přezkumném soudním řízení, kdy vycházel z předložených listinných důkazů založených ve správním spise, dospěl k závěru, že opravný prostředek navrhovatelky není důvodný.

Krajský soud konstatoval, že předmětem posuzovaného správního řízení a rozhodnutí bylo podle ustanovení [§ 48 odst. 2 zákona č. 54/1956 Sb.](#), v platném znění, vrácení přeplatku dávek nemocenského pojištění, jež byly vyplaceny navrhovatelce. Základním hmotněprávním předpokladem pro vydání rozhodnutí ve smyslu výše citované právní úpravy bylo prokázání, že dávka nemocenského pojištění byla vyplacena neprávem, popřípadě v rozporu s obecně závaznými právními předpisy. Při řešení této otázky se soud opíral zejména o platnou právní úpravu, tj. ustanovení [§§ 1 a 2 odst. 1 písm. c\) zákona č. 100/1988 Sb.](#), v platném znění, kde jsou stanoveny základní zásady a rozsah sociálního pojištění ve vztahu k nemocenskému pojištění osob samostatně výdělečně činných, za použití ust. [§ 145a odst. 1](#) a [2 a následujících citovaného zákona](#). V přezkumném řízení soud musel nejprve vyřešit jako předběžnou otázku ve smyslu ustanovení [§ 40 správního řádu](#), zda navrhovatelka byla jako občanka provozující živnost nemocensky pojištěna, neboť z její přihlášky k sociálnímu zabezpečení ze dne 3.11.1993 bylo jednoznačně patrné, že dávky nemocenského pojištění požaduje jako osoba samostatně výdělečně činná, která je na základě živnostenského listu oprávněna od 1.11.1993 soukromě podnikat. Z důvodu nástupu na mateřskou dovolenou se navrhovatelka ke dni 30.11.1993 ze sociálního zabezpečení odhlásila.

Soud dále konstatoval, že předběžnou otázkou se odpůrce, jak vyplynulo ze správního spisu, řádně zabýval. Svým rozhodnutím ze dne 19.10.1994 čj. 211/998/94 v odvolacím řízení rozhodl, že navrhovatelce dnem 1.11.1993 nevznikla účast na nemocenském pojištění osoby samostatně výdělečně činné. Toto rozhodnutí odpůrce bylo v rámci opravného prostředku

navrhovatelky přezkoumáno Krajským soudem v Plzni, v jehož rozsudku ze dne 30.4.1997 sp. zn. 15 Ca 483/94 bylo konstatováno, že nebylo prokázáno, že by navrhovatelka v období od 1.11.1993 do 30.11.1993 vykonávala vlastním jménem soustavou samostatně výdělečnou činnost. Tento závěr ve svém důsledku znamenal, že navrhovatelce jako osobě samostatně výdělečně činné ve stejném období nevznikla účast na nemocenském pojištění. Soudní rozhodnutí bylo konkrétně odůvodněno. Z důvodu hospodárnosti řízení, vyjádřeného i v ustanovení [§ 246c](#) a [§ 6 o.s.ř.](#), krajský soud nyní na citovaný rozsudek, který nabyl právní moci dne 5.8.1997, tímto odkazuje. Vzhledem k tomu, že tento rozsudek do dne 12.11.1998 nebyl pravomocně změněn ani zrušen, je proto soud na základě ustanovení [§ 246c](#), [§ 156 odst. 3](#) a [§ 159 odst. 3 o.s.ř.](#) v současném řízení svým předchozím rozhodnutím vázán. Stejně tak nebylo změněno předchozí rozhodnutí odpůrce ze dne 19.10.1994.

V projednávaném případě krajský soud dospěl k závěru, že navrhovatelka přijímala dávky nemocenského pojištění (tj. peněžitou pomoc v mateřství a podporu při narození dítěte) i přesto, že nebyla nemocensky pojištěna, a je tedy nepochybné, že dávky nemocenského pojištění pobírala v rozporu s ustanovením [§ 145a odst. 1, 2](#) a [§ 145b odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb.](#), v platném znění, a zákonem č. [54/1956 Sb.](#), v platném znění, tzn. neprávem - proto odpůrce správně rozhodl ve smyslu ustanovení [§ 48 odst. 2 posledně citovaného zákona](#) o tom, že navrhovatelka je povinna vrátit vyplacené dávky nemocenského pojištění. Z tohoto důvodu považuje napadené rozhodnutí odpůrce i rozhodnutí správního orgánu prvního stupně za zákonné, proto námitka navrhovatelky o tom, že jí účast na nemocenském pojištění vznikla, nemohla mít v soudním řízení naději na úspěch.

Jak vyplynulo ze správního spisu, zejména pak z vedení evidence osoby samostatně výdělečně činné, nebyly zjištěny žádné pochybnosti o tom, že by navrhovatelce nevzniklo nemocenské pojištění osoby samostatně výdělečně činné, a tak správní orgány neměly žádný důvod poučovat navrhovatelku o tom, jakým případným dalším zákonným způsobem může získat dávky nemocenského pojištění.

Proto její námitku související s neinformováním ze strany správního orgánu ve vztahu k ochranné lhůtě soud považuje za nedůvodnou, která tudíž nemohla mít v soudním řízení naději na úspěch.

Rovněž výhrada navrhovatelky, že jí byla nesprávně zadržována výplata dávek nemocenského pojištění, neměla ani v případě oprávněnosti vliv na zákonnost přezkoumávaného individuálního správního aktu odpůrce, proto k ní soud rovněž nemohl přihlídnout.

Na základě zjištěných skutečností nebyl opravný prostředek navrhovatelky shledán důvodným, proto Krajský soud v Plzni podle ustanovení [§ 250q odst. 2 o.s.ř.](#) z důvodu zařazeného v ustanoveních [§ 250 l odst. 2](#) a [§ 250j odst. 1 o.s.ř.](#) napadené rozhodnutí odpůrce ze dne 3.12.1997 č.j. 39/758/97 potvrdil.